

Strategi
» **Program**
Plan
Policy
Riktlinjer
Regler

Borås Stads
Program för
fritidsgårdsverksamhet

Borås Stads styrdokument

» Aktiverande

STRATEGI – avgörande vägval för att nå målen för Borås

PROGRAM – verksamheter och metoder i riktning mot målen

PLAN – aktiviteter, tidsram och ansvar

» Normerande

POLICY – Borås Stads hållning

RIKTLINJER – rekommenderade sätt att agera

REGLER – absoluta gränser och ska-krav

Fastställt av: Kommunfullmäktige

Datum: 24 januari 2008

Reviderad den:

För revidering ansvarar:

För ev uppföljning och tidplan för denna ansvarar:

Dokumentet gäller för: Alla nämnder, förvaltningar och bolag

Dokumentet gäller till och med: 2013

Program för fritidsgårdsverksamhet

Programmet rör i första hand de kommunala fritidsgårdarna i Borås Stad. Många av frågorna som behandlas i programmet rör dock fler grupper än fritidsledare och andra som har koppling till fritidsgårdens verksamhet. Ökat samarbete med föreningsliv, aktörer i närområdet och andra i ungdomarnas närhet är strategiskt viktiga frågor i programmet.

Den fria tiden – en del av den lärande arenan

Fri tid är den tid då vi inte går i skolan, arbetar eller sover. Vad vi gör på fritiden är viktigt för oss själva, men också för samhället. Fritiden kan användas till att kompensera jobb, till förströelse och till att ha roligt. Men fritiden kan också användas till att skapa något tillsammans som ger kvalitet i vardagen och till att ta ett gemensamt ansvar för välfärden.

Det här programmet anger Borås Stads viljeinriktning för kommunala fritidssatsningar i stort, men framför allt för den kommunala fritidsgården och dess roll. Basen för fritidsgårdarna är den öppna verksamheten. Fritidsgården ska vara en plats där människor kan mötas och skapa bärande relationer, lärande och utveckling. Verksamheten ska bygga på öppenhet och frivillighet

Vad ungdomar gör och inte gör på sin fritid är viktigt. Därför fokuserar Borås Stads fritidsgårdar främst på tonåringar.

Programmet är kopplat till den statliga ungdomspolitik. Regeringen vill att kommunerna ska stimulera förnyelse och utveckling av mötesplatser där unga kan praktisera demokrati i verkligheten.

Den ungdomspolitiska propositionen ”Makt att bestämma – rätt till välfärd: 2004/02:2” presenterar en helhetssyn som ska leda till att ”ungdomar får tillgång till verklig välfärd och att ungdomar skall ha en verklig tillgång till makt”. Detta ska uppnås genom att fem huvudområden sätts i fokus:

- Lärande och personlig utveckling
- Hälsa och utsatthet
- Inflytande och representation
- Egen försörjning
- Kultur och fritid

Regeringen anser att offentlig verksamhet riktad till ungdomar ska kännetecknas av fyra grundläggande perspektiv:

- Resursperspektiv (De unga betraktas alltid som resurser)
- Rättighetsperspektiv (Ungdomars rättigheter ska tas tillvara och ungdomar ska ges förutsättningar till god hälsa och utveckling)
- Självständighetsperspektiv (Offentliga insatser ska stödja ungdomarnas självständighet och oberoende)
- Mångfaldsperspektiv (All offentlig verksamhet ska inom demokratins ram främja olikheter och mångfald)

Fritidsverksamheten är viktig i Borås Stad

Fritidsverksamheten i Borås ska främja boråsarnas medverkan och medansvar i samhällsutvecklingen. Verksamheten ger dessutom livskvaliteter i vardagen för kommuninvånarna. Fritidsgårdarna skapar drogfria alternativ och arbetar mot droganvändning. Vad man gör och inte gör på fritiden har stor betydelse för individers, grupper och kommunens utveckling.

Medborgarnas engagemang och aktivitet är förutsättningar för en fungerande demokrati. Därför är det särskilt viktigt att barn och unga har en aktiv vardag. Fritidsverksamheten ska hjälpa ungdomar att utveckla sin identitet och sitt förhållningssätt till omvärlden.

Detta program ska vara vägledande för fritidsgårdsverksamheten. Varje verksamhet har sina unika förutsättningar som påverkar hur man arbetar just där.

Övergripande mål

- Varje kommundel ska ha minst en fritidsgård (*not: skrivet när Borås hade organisationen med tio kommundelar*).
- Fritidsgården ska ha en handlingsplan som utgår från detta program. Handlingsplanen ska genomsyras av delaktighet, jämställdhet och mångfald och bidra till att stärka ungdomars eget ansvar. Den ska hållas aktuell i demokratiska processer, till exempel gårdsråd.
- Programmet ska löpande följas upp genom dokumentation av lärande och utveckling utifrån fritidsgårdens egen handlingsplan. Uppföljningen redovisas till stadsdelsnämnden i samband med årsredovisningen.

Värderingar påverkar verksamhetens innehåll

I fritidsgårdens verksamhet ska gemensamma visioner och värderingar vara både ett stöd och en utmaning i arbetet med att skapa lärande och förändring.

Centrala värderingar

Följande värderingar och förhållningssätt gäller för kommunens fritidsgårdar:

1. Helhetssyn är grunden i fritidsgårdens verksamhet.
2. Verksamheten ska bygga på öppenhet. Det lärande och utvecklande samtalet ska stå i centrum.
3. Besökarna är resurser i alla aktiviteter. Verksamheten ska främja självständighet, eget ansvar, mångfald, utveckling, delaktighet och inflytande.
4. Särskilt fokus bör läggas på hur unga mognar till att förstå behovet av förändrat könsrollstänkande.
5. Människor är resurser i sin egen utveckling. Man kan påverka och utveckla sin vardag.
6. Fritidsgården ska främja demokratisk utveckling och motverka odemokratiska tendenser, till exempel främlingsfientlighet. Verksamheten ska bygga på demokratiska arbetsformer, där delaktighet och demokrati är på riktigt och rör verkliga förhållanden.
7. Inom demokratins ram är alla värderingar, rättigheter och resurser viktiga.

Barn- och ungdomsperspektiv

Att vara ung innebär att leva i ständig förändring, inte minst genom lärande och personlig utveckling. Ungdomstiden präglas av stegvis ökat oberoende och självständighet. Det är viktigt att alla ungdomar får möjlighet att lära och skaffa sig erfarenheter i utvecklande miljöer. I sådana miljöer kan ungdomar skapa sig ett värdigt, aktivt, utvecklande och hälsofrämjande vardagsliv. Ungdomstidens sökande och prövande är också en tillgång för demokratin.

De ungas vardagsliv kan liknas vid en lärande arena. Fritidsverksamheten och fritidsgårdarna är viktiga aktörer på denna arena. Skola och socialtjänst har också en betydelsefull roll, liksom föreningslivet, och bör vara ett viktigt komplement till föräldrarna. Det är viktigt att de olika aktörerna samarbetar och har gemensamma mål där de unga sätts i centrum. Samarbetet med föräldrarna måste stärkas.

Fritidsgården ska arbeta för att de unga tar eget ansvar för att påverka sin vardag. Kommunen kan främja detta genom demokratiska arbetsformer på fritidsgårdarna och genom att uppmuntra ungdomarna att delta i ungdomsråd, gårdsråd och/eller andra lokala inflytande-grupper. Fritidsledaren ska stimulera barn och unga till att påverka sin vardag. När unga vill omsätta en tanke i handling ska fritidsledaren underlätta och stötta. I ett samhälle där unga riskerar att bli passiva åskådare eller konsumenter kan fritidsgården uppmuntra handlingskraft och initiativförmåga.

Inriktningsmål

- Till Borås Stads fritidsgårdar är alla välkomna, oavsett vilken stadsdel de bor i.
- Fritidsgårdarna fokuserar i första hand på tonåringar, men är inte begränsade till denna grupp.
- Fritidsgården främjar en positiv livsstil och psykosocial hälsa hos besökarna.
- Frivillighet, öppenhet för olika perspektiv, engagemang, eget ansvar och demokrati präglar fritidsgårdarnas verksamhet.
- Demokrati på riktigt är ett nyckelord i verksamheten. Unga får möjligheter att erövra och vårda demokratin i sammanhang där beslut och handlingar får verkliga konsekvenser.

Fritiden och närområdet

En aktiv fritid har historiskt haft olika betydelse. Att finna förströelse, att vila från arbetet och att tillfredsställa sociala behov är tre exempel. Det är i tillfälliga sammanslutningar, föreningar och folkrörelser som människor förverkligar många av sina gemensamma ambitioner.

Fritidsgårdarna ska göra det lättare att ta initiativ som kan leda till ökad egenmakt och självorganisering. Det gäller individer såväl som grupper. Att vara en del av ett demokratiskt sammanhang är betydelsefullt för alla, men särskilt för barn och unga. En stärkt samverkan mellan fritidsgårdarna och föreningslivet kan främja demokratiarbetet.

Inriktningsmål

- Fritidsgården ska mobilisera engagemang, lärande och aktivitet och vara en resurs och kanal för olika initiativ och idéer i närområdet.
- Fritidsverksamheten ska främja samarbete mellan människor och grupper i närområdet.
- Fritidsgården ska ge möjlighet att utveckla initiativ som stärker självkänslan, såväl hos individer som hos grupper. Tonårsgruppen är särskilt viktig i det sammanhanget.
- Fritidsverksamheten ska ta initiativ till och underlätta nätverk där närområdets föreningar och andra aktörer ingår, däribland föräldrarna.

Mångfald

Världen har på många sätt blivit ”mindre” och mer tillgänglig. Allt och alla påverkas av den ökande internationaliseringen. Detta kallas för globalisering. Samhället förändras i allt snabbare takt. I stort och smått skapas ständigt nya förutsättningar som påverkar samhället.

Fritidsgården ska ha beredskap för att möta en föränderlig omvärld. Att hålla sig à jour med det som händer internationellt blir allt viktigare.

Mångfald och olikheter är tillgångar och skapar möjligheter. På fritidsgårdarna är mångfald och olikheter en del av verkligheten. Fritidsgården ska vara ett gott exempel på hur man tar till vara och skapar något positivt av den mångfald som finns i samhället.

Inriktningsmål

- Aktiviteterna på fritidsgården ska öka ungas förståelse och respekt för mångfald och olikheter i såväl närområdet som omvärlden.
- På fritidsgården bidrar mångfalden i etnicitet, kultur, kön och åsikter till spännande, öppna, frivilliga och utvecklande möten.
- Kunskap om vardagsliv och samhällsliv ska vara en naturlig del av fritidsgårdens verksamhet.
- Fritidsgården vill utveckla förmågan att lära med och av andra verksamheter i Borås, i regionen, i Sverige och utomlands.

Skola och fritid befruktar varandra

Barns och ungas lärande utvecklas både i skolan och på fritiden, på fritidsgården och i hemmet. Därför är det viktigt med samarbete mellan de olika verksamheterna. Kompetensen hos de olika personalgrupperna har gemensamt att den är knuten till barns och ungas lärande och utveckling. Ökat samarbete mellan skola, fritid och föräldrar, byggt på ömsesidig respekt och förståelse för hur de olika kompetenserna kan befrukta varandra, hjälper de unga att lära och utvecklas.

Inriktningsmål

- Samarbetet mellan fritid, skola och föräldrar ska utvecklas och hållas levande.
- Personalen i skolan och på fritidsgården får ökad kunskap om varandras yrkesroller.
- Fritidsledarens kompetens tas tillvara i skolarbetet. Skolans kompetens tas tillvara på fritidsgården. Samarbetet utformas så att fritidsledaren kan delta i skolans arbetslag.
- Skolan och fritidsverksamheten förmedlar en gemensam värdegrund.

Fritidsverksamheten och de ungas målbilder

Att kunna försörja sig och bo i egen bostad är viktiga steg på vägen in i vuxenlivet. Vissa har redan i de tidiga tonåren svårt att tro att de ska få ett jobb. Därför är det viktigt att stimulera ungdomarna att ställa upp personliga mål, och ge dem motivation och kraft att nå dit. Tidigt stöd till ungdomarna motverkar utanförskap och underlättar vägen in i vuxenlivet.

På fritidsgårdarna finns det unga som känner sig utanför, men har goda relationer med fritidsledare och andra aktörer. Fritidsgården kan i dessa fall hjälpa ungdomarna att bryta negativa mönster. Det skapar nya och positiva förutsättningar för vardagsliv, arbetsliv och samhällsliv.

Inriktningsmål

- Det öppna mötet på fritidsgården ska stimulera unga att skapa personliga målbilder för sin framtid. Fritidsgården ska underlätta och stimulera till handling för att uppnå målen.
- Aktiviteter kan bedrivas i projektform där deltagarna har inflytande och medansvar.
- Fritidsverksamheten ska samarbeta med alla som kan underlätta för de unga att etablera sig på arbetsmarknaden.

Fritidsledarkompetens utvecklar kvalitet och mångfald

Att arbeta med fritiden som yrke är spännande, men också komplicerat. Den kommunala fritidsverksamheten har en viktig roll i barns och ungas lärande och personliga utveckling. Det ställer krav på mångsidighet och professionalitet hos ledare och personal. Alla som arbetar i organisationen ska ha kompetens för uppgiften. Varje medarbetare ska ta ansvar för sitt eget lärande och personliga utveckling, givetvis med en stöttande organisation i ryggen.

På grund av snabba förändringar i samhället har den kommunala fritidsverksamhetens uppdrag och utmaningar blivit fler och mer komplexa. Det ställer höga krav på personalen, som måste behärska mer och ha en bredare kompetens än tidigare. Dagens snabba utveckling av olika fenomen hos ungdomarna gör också att fritidsledarna måste ha en större beredskap än tidigare.

Verksamheten ska kännetecknas av mångfald, vilket förutsätter att medarbetarna är öppna för nya och utmanande perspektiv. Arbetsplatsen ska kännetecknas av öppenhet och kreativitet där medarbetarna lär med och av varandra genom att experimentera, pröva nytt och följa upp resultat.

Inriktningsmål

- Alla fritidsledare har fritidsledarutbildning.
- Lärande i arbetet är en viktig del av kompetensutvecklingen.
- Variationen och mångfalden i fritidsledarkompetensen tas tillvara och formaliseras.
- Fritidsledarna har kunskap i process- och projektmetodik.

Kommunalt ansvar och strategi

Fritidsverksamheten riktar sig till alla kommuninvånare, men fokus ligger på tonårsgruppen. Det är strategiskt viktigt att engagera medborgarna i ungdomsfrågor och verksamhet som riktas till unga. Borås Stad har många verksamheter som rör barns och ungas vardagsvillkor. Det är viktigt med samarbete i frågor som rör barn och unga. Kommunala verksamheter som bidrar till ungas lärande ska genom samverkan göra det möjligt att nå målen i detta program.

Inriktningsmål ur ett kommuncentralt perspektiv

- Varje kommundel ansvarar för att ha fritidsgårdsverksamhet (*not: skrivet när Borås hade organisationen med tio kommundelar*).
- Fritidsgårdarna ska vara nav i sina områden och bidra till gemenskap och utveckling.
- Arbetet går över organisationsgränserna för att förverkliga målen i detta program.

POSTADRESS 501 80 Borås BESÖKSADRESS Stadshuset, Kungsg. 55
TEL 033-35 70 00 E-POST boras.stad@boras.se WEBBPLATS boras.se